

Let izhaja vsaki dan zjutraj razen ponedeljka. Naročnina: za 1 mesec L 8.—, 3 meseca L 22.—, pol leta L 38.—, celo leto L 75.—, v imenovanem mesečno L 6.50 val.— Posamezne številke 30 st.— Oglasnina za 1 mm prostora v širini 1 kolone (58 mm): za trgovske in obrtne oglase L 1.—, za ostanke, zahvale, poslena, vabila L 1.50, oglase demaršnih zavodov L 2.— Oglasi na prvi strani L 2.—

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 68-04. Dopolni naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglaševalcem in denar pa upravništvu. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankizane pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne „Edinost“, Pedureništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7. L. n. — Telefon št. 374. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Vtisl iz Berlina

(Piše dr. V. F. — Ceps)

BERLIN, v avgustu 1928. Mi novinarji smo taki ljudje, da imamo navadno napram vsakemu mestu, kjer se nahajamo, nekak osebno odnošaj. Na naših potovanjih govori zunanost mesta našemu srcu ali razumu. Tako nam je spregovoril po dvodnevnem bivanju v njem tuđ Berlin, in povsem jasno, da se ne obojavljamo povedati tudi našemu čitateljskemu občinstvu: «Ne dopada se nam tukaj!»

Berlin ni mesto, ki bi klicalo za nami: «Pridite šel», toda ni niti tako mesto, ki bi posebniku reklo ob ločitvi: «Spominjaj se name!» Tudi onemu, ki je dolgo živel v Berlinu in ki se je potrudil, da se približa objektivni razmiselnosti, tuje mesto za dolgo nezapodljivo, tuje.

Berlin je pravzaprav mlado mesto, katero je bilo v svoji sedanjosti obliko izkapano iz zemlje v zednjih petdesetih — šestdesetih letih pred vojno. Dames ima nad štiri milijone prebivalcev, široke ulice, krasna gledališča, banke, kavarnice, kinematografe, po noči krasno razsvetljavo, divne promenade — kakor se sicer spodobijo za vsako civilizirano veliko mesto.

Staroga Berlina v resnici ni. Ko razkazujejo tu nekoliko cerkev iz srednjega veka (saj se radovednim tujcem, ki jih prihaja v Berlin povprečno 120.000 na dan, vendar mora nekaj pokazati), je to le nekaka šala. Večina teh «starin» datira v sedanjosti obliki iz druge polovice devetnajstega stoletja. Vse drugo je padlo pod bati in klavici zidarjev. Preteklost vam iz Berlina torej gotovo ne govori.

Morda pa je njegova sedanjost nekaj posebnega? Ne, tu di tega ni. Sicer pa velja to tudi za mnoga druga mesta, a vendar dobimo drugačno sliko, če se spomnimo na Rim ali Pariz. Koliko je tam starin, ki živijo dalje v sedanjosti, kolikim pokolenjem se ta starodavna in že temna preteklost spreminja stalno v sedanjost! To je pomen besede «večna mesta». Večna po svoji vrednosti in po obnavljanju človeškega duha.

Berlin ni tako večno mesto. Ni pretopil svoje preteklosti, t. j. oziroma šestdeset let, v katerih je zrastel, v sedanjost in ta cilj je še vedno daleč. Tudi za Nemca, ki hoče biti dober Evropejec, mora biti lice njegove prestolnice čudno. Kaj morejo danes povedati povprečnemu Nemcu one brezštevne «piklharbe» na nesimpatičnih spomenikih v središču mesta, oni ponosni liki matere Germanije po trgih, oni težko razumljivi reliefi na spomeniku Zmaga?

Ko pridete v Berlin, pojdite počasi po divnem drevoredu Zmaga in oglejte si pazljivo brezkončno vrsto nemških volanin knezov, cesarjev in potentatov na eni in drugi strani. Nikakor se ne bom čudil, če po tem sprehodu, kot kulturen človek dvajsetega stoletja, vzkičnete: «Čudno, da niso berlinski otroci ob času novembrske revolucije občuti vsaj enemu izmed teh spomenikov njegovega nosu!» A ti berlinski pobalini niso zares poškodovali niti enega spomenika in človek se začuden povprašuje, kakšna je bila v Nemčiji ona slavljena proticesarska revolucija na dan 9. novembra pred desetimi leti.

Po teh vtisih greva s prijateljem na stolp Zmaga, da počitve v Berlinu «genia loci». — Pa tudi pogled doli na mesto nam ne nudi nič posebnega: na eni strani pred državnim zborom Bismark, seveda v uniformi polkovnika, na drugi strani Moltke, na tretji Roon, na četrti «Brandenburger Tor», široki vhod v «Unter den Linden», v zares krasno ulico, kjer je v teh dneh pred štirinajstimi leti na stotisoče Berlincev zahtevalo, da morata biti Rusija in Francija raztrgani. Morda bi se o tem raje ne govorilo danes pred podpikom Kelloggove pogodbe, toda hladna zunanost Berlina je taka, da vzbuja spomin tudi na to žalostno resnico.

Tako govori celo mesto vsakemu posebniku. Pred cesarsko palačo in javnimi poslopji se nahajajo sami generali, vojna,

sablje in zastave. Goethe, Kant in Beethoven so se zgubili v parke, kot bi za poetijo, znanost in glasbo zadoestval tudi Tiergarten! To je malenkost, ki pa je značilna za pruski duh, a berlinski Tiergarten je krasen, prekrasen park. Ta narod je v nedavni preteklosti znal popolnoma pozabiti na vzvišeno zapoved največjega modrijana: «Zum ewigen Frieden», a se je zopet spomnil nanjo še le pred nekoliko leti v času bede in narodne nesreče. Ali za trajno?

Na to vprašanje ne more po mojem mnenju odgovoriti noben inozemski opazovalec, če tudi bi se še tako trudil, da bi našel ta odgovor.

Ali je zunanje lice današnjega Berlina zares tako grobo, da bi morali biti vtisi le negativni? Odgovorjamo: «Ne, ni tako.» Ko gremo iz središčnega mesta proti okolici, v predmestja, nam je takoj nekako lažje pri srcu. Mesto junkerjev je že za nami. Tu di kasarski okraji počasi izginejo in nakrat se razgane pred nami Westend, nekak zares novega Berlina iz prav zadnjih let. Hvala Bogu, nikjer ni podob svetovnega imperializma. Zato pa vidimo široke, čiste, popolnoma asfaltirane ulice s četvero drevoredov, obširne vrte z vilami in družinskiimi hišami. Tam je postaja za radio, tu gledališče, tam zopet kavarna, kopalnica itd. Z vseh strani se nam smejlajo moderne, vesele, zračne stavbe, nova, radostna, topla okolica.

Da, je tudi berlinska sedanjost na zunanem licu mesta, toda morate jo iti t. k. daleč od dvornega trga in od cesarskih spomenikov, kajti nahaja se na periferiji mesta!

Izmenjava brzojavk

med on. Mussolinijem in finskim zunanim ministrom

RIM, 23. Povodom sklenitve sprave in arbitražne pogodbe med Italijo in Finsko je finski zunanji minister G. Procopé tako-le brzojavil načelniku vlade in zunanjemu ministru on. Mussoliniju: «Dočim prosim V. eksc. povodom sklenitve sprave in arbitražne pogodbe, da blagovoli vzeti na znanje spoštljiva čuvstva mojega visokega čisljanja in velikega zadoščenja radi novega koraka do bolj tesnih in dobrih odnošajev med obema državama, izražam obenem željo za srečo italijanskega naroda.»

Načelnik vlade je odgovoril: «Prav lepo se zahvaljujem V. eksc. za prijateljske besede povodom dogodka, ki utrjuje priščne odnošaje med našima državama. Veseli me, da mi je dana prilika, izraziti želje za prosopek finskega naroda.»

Pred spremembo

albanskega režima

Ahmed beg Zogu bo proglašen kot Skanderbeg III. za albanskega kralja

TIRANA, 23. Iz Berata je prišel v Tirano zunanji minister Ilias Vrioni. Poleg njega so se pričeli zbirati v glavnem mestu tudi že zastopniki posrednih albanskih rodov in novoizvoljeni poslanci. Za začasnega predsednika ustavodajne zbornice bo izvoljen, kot vse kaže, poslanec Peter Poga iz Argirokastra, bivši pravosodni minister. Toda Poga je brzojavil, da je bolan, in tak oga bo nadomestih bržkone Pandeli Evangeli, bivši predsednik albanskega senata. Ahmed beg Zogu, ki se bo kot Skanderbeg III. proglašal za kralja, prispe v Tirano tekotom jutrišnjega dneva. Napoveduje se povodom tega dogodka velika politična amnestija. Radi tega so bile odgodene tudi usmrtitve nekaterih ljudi, ki jih je albanski posebni tribunal obsodil na smrt.

Princ Wied se še ni odrekal albanskemu prestolu

BERLIN, 23. Na vprašanje agencije «International News Service» je odgovoril bivši albanski princ Wied z brzojavko, ki jo je podpisal načelnik kabineta princa Wieda in v kateri je rečeno, da se princ še ni odrekal prestolu in da si radi tega pridržuje še nadalje zase in za svoje potomce vse pravice do albanskega prestola.

Štiri ladje v severnih ledenih krajih

ščeje Pontremolijovo skupino in Amundsona

RIM, 23. Agencija «Stefani» poroča uradno:

Kr. ladja «Città di Milano» soroča potom brezličnega brzajava, da je ladja «Braganza» naletela 19. t. m. zvečer severno-zapadno od Gillsovega otoka na strjeno ledeno maso. Ladja je vrgla sikra na led med pravkar imenovanim in med Velikim otokom. Gosta megla je povzročila, da hidroplana «M. 18» ni sta mogla izvršiti poletov.

20. t. m. zjutraj je nastal močan vihar, ki je prisilil «Braganza» da si je poiskala zaščitja pet milj južno od Velikega otoka. Vihar s snežnim mežetjem je trajal tudi dne 21. t. m. in temperatura se je znatno znižala. «Braganza» si je poiskala pot med Severo-vzhodno zemljo in Velikim otokom; posrečilo se ji je zasidrati se 400 metrov vzhodno od tega otoka, čigar oblikovitost se zelo razlikuje od one, ki je zaznamenovana na zemljevidu. Obrežje pada strmo v morje in izgleda skoro nepristopno.

Čim bodo dovoljevale vremenske prilike, se bodo preiskali Veliki otok, Gillsova zemlja, vzhodna obala Severo-vzhodne zemlje in ledena pušinja, pred vsem pa oni del te pušnje, ki leži med Gillsovo zemljo in otoku Wyches ter Mohmovim rtom; tu se zbirajo premikajoči se ledeniki.

20. t. m. je «Braganza» srečala na 80° 40' severne širine in 28° vzhodne dolžine kitolovski ladjo «Viking», ki je bila že koncem junija naprošena, naj išče brodolomce «Italije» in ji je bila objubljena nagrada. Ta ladja je 12. julija lovila tjučenje severno od Severo-vzhodne zemlje. Iz Beverly-jeve ožine je krenila med Sedmerimi otoki proti Platenovemu rtu ter Brockovemu in Sarsovemu otoku. V prvih dneh avgusta je pri Sarsovem otoku dvignila sidra, krenila proti vzhodu in naletela 15 milj severno od Gillsovega otoka na strjeno ledeno maso. Odplula je spet proti zapadu do severnega dela Greatovega otoka, obrnila spet proti vzhodu do Gillsovega otoka. Ladja «Viking» ni našla na svoji poti nobenega sledu o Pontremolijevi skupini. Skoro ves čas je bila megla in vreme slabo.

Kitolovska ladja «Velascary», ki je podobna «Braganzi», preiskuje ledovje med otokom Victoria in Severo-vzhodno zemljo, in sicer na račun francoske pomorne ekpedicije. Francoska pomorna ekspedicija razpolaga tudi s «Hemilandom» in s «Hobbyam», ki se nahaja sedaj pri Franc-Jozefovi zemlji.

Glasom dosejanih vesti bo «Krasin» odšel proti severu Svalbardskih otokov 26. t. m.

Neurje

BERGAMO, 23. V noči od torke na ceso je dvjval nad Brembansko dolino hud vihar, o katerem prihajajo šole sedaj poročila, ker so bile do včeraj zvečer pretovane telefonske in brzojavne vrge. Vihar je bil zelo silovit: izrval je več starih drevce, poškodoval mnoge strehe in povzročil tudi mnoge škode na poljih, ker se je bila usula debela in gosta toča, ki je kar pobelila pokrajino. Toče je bilo toliko, da se je še do jutra ohranila v do 30 cm visokih kupih.

Proces proti telovajski družbi

TERMINI IMERESE, 23. Včeraj se je tu nadaljeval proces proti sedem in osemdesetim obtožencem, ki so obdolženi, da so pripadali organizirani zločinski družbi. Obravnava se je bila pred par meseci prenesla. V tem času je umrl glavni obtoženelec odv. Antonio Ortoleva, pri katerem so našli važna listine, ki govore o zločinskih podjetjih tolpe.

Odmevi poslednjega puša na Portugalskem

LISBONA, 23. Osebe, ki so sodelovale pri poslednjem revolucionarnem poskusu na Portugalskem, so bile deportirane na Azorske otoke in v portugalske kolonije. Tam bodo ostali do končneljave razsodbe, ki jo bo izreklo sodišče.

Seja KSD v Ljubljani

KDK ne priznava beogradskega parlamenta

LJUBLJANA, 23. Pod predsedstvom dr. Mačka se je vršila danes dopolne v dvorani tajništva SDS v Kazini seja vodstva KDK. Seja se je popoldne nadaljevala. Po daljši razpravi je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

«Vodstvo KDK je sprejelo na svoji redni seji 23. avgusta 1928. v Ljubljani naslednji sklep: KDK se pridružuje protestu parlamentarnega predsedništva hrvaške seljaške stranke z dne 20. avgusta 1928. proti sodelovanju delegacije okrajne narodne skupščine na konferenci mednarodne interparlamentarne unije v Berlinu. KDK kot parlamentarna predstavica Hrvatov, Srbov in Slovencev, ki jih zastopa, ne priznava narodni skupščini v Beogradu pravice, predstavljati parlament kraljevine SHS na konferenci interparlamentarne unije v Berlinu. Tega ji ne priznava iz razloga, ker je bila ta skupščina ne le izvoljena z nasiljem, marveč so bili v njej 20. junija ustrešeni predsednik in voditelj KDK Stjepan Radić ter narodna poslanca HSS Pavle Radić in dr. Gjuro Basariček, teško ranjena pa poslanca dr. Ivan Petrnar in Ivan Grandija, ker so se bili z zakonitimi in parlamentarnimi sredstvi borili za svobodo in ravnopravnost svojega naroda. S tem neprimernim zločinom, ki je bil izvršen iz sredine vladajočih strank, je parlamentarnemu predstavništvu KDK onemogočeno sodelovanje pri delu narodne skupščine in njenih delegacij ter potemtakem tudi ne more sodelovati z delegacijo te skupščine na konferenci interparlamentarne unije v Berlinu.»

«Ta skupščina, ki bi morala biti takoj po 20. junija razpuščena, nima pravice, da sprejema zakone za kraljevino SHS in da predstavlja parlamentarni forum, kjer se sestanejo predstavniki iskrenega in pravega parlamentarizma ter demokracije vsega civiliziranega človeštva. Toda ne samo, da z razpusom okrvavljenim narodne skupščine ni bilo dano zadoščenje užaljenim čuvcem človečanstva in pravni zavesti naroda, marveč se s pomočjo take narodne skupščine vzdržuje vlada, ki grozi borbem za parlamentarizem, za demokracijo in za narodne svobode s izjemnimi odredbami, vse to z motivacijo, da predstavljajo pozivi na mednarodno solidarnost velizdaljo hržkve. S podaljševanjem življenja okrajne narodne skupščine v Beogradu, z njenim zakonodajnim delom in s sodelovanjem na mednarodnem interparlamentarnem forumu se posveča krvavi zločin 20. junija 1928. in s tem se rušijo velike pridobitve parlamentarizma ter se mesto parlamentarnih razprav uvajajo kot sredstva in dokazila krvava ramračunavanja ter ubijanje narodnih predstavnikov. (Položaj, ki je bil ustvarjen na ta način, ki se bili z revolverji izgnani iz narodne skupščine predstavniki KDK, se izkorišča sedaj v to, da se v odsotnosti opozicije vsiljujejo zakoni vsej državi in ratificirajo mednarodne konvencije, ki se najbolj tečejo krajev, katerih predstavniki so bili izgnani iz parlamenta. KDK, ki je nepokolebljiva boriteljica za ideje mednarodnega mira in bratstva, pričakuje, da bo interparlamentarna unija s svojim delom in s svojo moralno avtoriteto delovala za zmago pravega in iskrenega parlamentarizma, ki more edini zagamtiti trajni svetovni mir za napredek človeštva.»

Kandidat ameriških demokratov

ALBANY, 23. Guverner Smith je uradno prevzel kandidaturu za predsednika Zedinjenih držav, ki mu jo je ponudila demokratska stranka. Ob tej priliki je imel govor, v katerem je povdaril, da bo v slučaju izvolitve skrbel za ameriške poljedelce in za izvajanje miroljubnih načel. Obsojal je politiko washingtonske vlade v zadevi Nikaraguse in Mehike.

Dr. Korošičeve izjave

o postopanju proti kršiteljam zakonov in državne ustave

BEOGRAD, 23. Danes se je vršila seja ministrskega sveta, po kateri je načelnik vlade dr. Korošec sprejel novinarje in jim podal naslednje izjave:

«Sedanja vlada je prevzela nalogo, da izvede vsestransko pomirjenje. Na tem stališču stoji še danes. To pa še ne znači, da bo mirno gledala, kadar in kakor se greši proti obstoječim zakonom in državni ustavi. Ministrski svet je na svoji današnji seji govoril o smernicah, po katerih naj postopajo poedini ministri. Posvetovanje se še ni končalo.»

«Ministrski svet je nadalje razpravjal o proslavi predora solunske fronte, ki predstavlja končno zmago naše in zavezniške vojske leta 1918.»

Otvoritev kongresa

mednarodne medparlamentarne unije

BERLIN, 23. Danes dopolne se je v veliki dvorani nemškega državnega zbora otvoril kongres mednarodne interparlamentarne unije. Kancelar Müller in nekateri ministri so prisostvovali kongresu kot zastopniki nemške vlade. Za predsednika kongresa je bil izvoljen nemški poslanec Schücking, ki se je zahvalil uniji, da je počastila Nemčijo s tem, da si je izbrala Berlin za svoj letošnji kongres. V svojem govoru je naglasil, da se v Kelloggovi protivojni pogodbi odraža resolucija, ki jo je leta 1925. sprejela interparlamentarna unija na svojem kongresu v Bernu.

Za predsednikom je govoril državni kancelar Müller, ki je pozdravil kongres v imenu predsednika Hindenburga. Tudi on je imel daljši govor. Nato se je predsednik Schücking v kratkem spominskem govoru spomnil umrlih članov unije. S tem so bile otvoritvene svečanosti zaključene.

Pričela se je nato razprava o prvi točki dnevnega reda, o splošnem političnem položaju. Ki debati se je prvi oglašil holandski poslanec Treub, predsednik odseka unije za gospodarska in finančna vprašanja, ki je ugotovil, da so kljub vsem naporom za svetovno gospodarsko obnovo carinske tarife povsod nanovo porastle. Kot drugi je govoril bivši danski minister poslanec Much, predsednik odseka za razorožitev. Obžaloval je neuspešno zaključitev poslednje razorožitvene konference v Ženevi in je priporočal ustanovitve zadevne organizacije v okviru Družbe narodov. Bivši nemški minister David je istotako govoril o vprašanju splošne razorožitve. Dejal je, da ima Nemčija, ki je kot prva izvedla razorožitev, tudi kot prva pravico, da zahteva izvedbo razorožitve tudi s strani drugih držav. Ugotovil je, da bi bil trajen sporazum med Francijo in Nemčijo ključ do pomirjenja Evrope. Po govoru poslanca Davida je bila današnja seja kongresa interparlamentarne unije zaključena.

Izvršovalni odbor interparlamentarne unije je na predlog posl. Schückinga, predsednika nemške delegacije, izvolil za svojega novega predsednika poslanca Boissona, predsednika francoske poslanske zbornice.

Železniška nesreča

na progi Milan-Genova

MILAN, 23. Včeraj popoldne se je na progi Milan-Genova dogodil hud incident. V bližini postaje Rogoredo sta se iz še ne pojasnenih vzrokov odprli pri nekem vozu III. razreda osebnega vlaka dve vrati. V istem hipu je privozil v nasprotni smeri mimo neki tovorni vlak. Odprta vrata so udarila ob vozove tovornega vlaka in se razbila. Stekleni in železni drobci so lahko ranili kakšnih deset potnikov, ki so bili za silo obvezani na postaji v Rogoredu in so nato nadaljevali svojo pot. Vlak je imel radi incidenta pol ure zamude. Uvedena je bila preiskava, da se ugotovi morebitna odgovornost službojučega osebja.

Uradna preiskava v Dalmaciji

Namestnik splitskega velikega župana kazensko premeščen

SPLIT, 23. Pravni referent velikega župana dr. Marin Ivić, ki je zastopal velikega župana za časa njegovega dopusta, je bil na zahtevo italijanske konzule oziroma italijanske vlade kazensko premeščen za okrajnega poglavarja v Sinj. Kakor naknadno doznavamo, je italijanska vlada v svoji protestni noti zahtevala zadoščenje za užaljenega italijanskega konzula v Splitu g. Castegnottija na ta način, da se kaznujejo najvišji uradniki splitske oblasti. Dr. Ivić je bil svoječasnno državni pravdnik ter se je šele po prevratu posvetil upravni službi. Razen tega je dobil veliki župan od vlade nalog, da se osebnopraviči pri italijanskem konzulu. Ker je veliki župan do 1. septembra na dopustu, bo izvršil ta nalog vlade najstarejši uradnik splitskega velikega županstva.

Danes je prišel semkaj nadzornik notranjega ministrstva dr. Svetek, da po nalogu vlade izvede preiskavo glede poslednjih incidentov in da ugotovi krivdo onih uradnikov, ki jih je obtožila italijanska vlada v svoji protestni noti, da niso vršili svoje dolžnosti. Po preiskavi v Splitu bo dr. Svetek odpotoval v Sibenik, da izvrši tudi tam naloženo mu preiskavo.

Glede škode, ki je bila po zatrtjevanju italijanske vlade povzročena povodom incidentov v Splitu in Sibeniku italijanskim državljanom, je bilo uradno ugotovljeno, da znaša ta škoda pet dinarjev.

Kelloggova protivojna pogodba

in njen postanek

PARIZ, 23. O pogodbi proti vojni, ki bo v ponedeljek popoldne podpisana v Parizu, pripušajo tukajšnji listi dolga poročila. Poleg uganjanja o udeležbi najodličnejših predstavnikov prizadetih vlad — sedaj so se pričele na pr. spet širiti vesti, da Stresemann iz zdravstvenih ozirrov ne bo prišel v Pariz — se bavijo vsi večji listi tudi s postankom ideje, da se napravi s pomočjo zakona konec vojni kot sredstvu nacionalne politike.

Ideja o «protivojnom» zakonu je izšla, kot doznavamo, iz ameriških republikanskih vrst kot protiuteh proti Družbi narodov, ki so jo zasnovali predsednik Wilson in njegovi demokrati. Slično idejo, dasi v toliko manjšem obsegu, je zasnoval francoski zunanji minister Briand. Bilo bi morda pravilno reči, da je besedilo pogodbe sestavljeno iz podlagi kompromisa med obema precej nasprotnojučima si zasnutkoma. In nekateri listi celo zatrjujejo, da je prišlo do tega kompromisa le iz tega razloga, da se bi napravil vtis, kot da se prizadete stranke sploh ne bi mogle sporazumeti, in da ne bi potem vsa svetovna javnost govorila o velikem neuspehu Francije, Zedinjenih držav in drugih vlasti.

Frank Billings Kellogg, državni tajnik za zunanje zadeve Zdrženih držav, ni nikoli nameraval vmešavati se v evropske zadeve posebno ne s kakim predlogom mednarodnega značaja, ki bi Zdrženim državam v zvezi z Evropo nalagal kakše obveznosti. Za predsednik Coolidge, ki je lani predlagal mednarodno konferenco za omejitev pomorskega oroževanja, se je razočaral, ko je konferenca propadla spričo velikega prepada, ki loči stari in novi svet. Spričo te trpke izkušnje ameriškega državnika je ostal Kellogg neobčutljiv in nezaupen napram vsem pozivom evropskih držav, naj Zedinjene države končno vendarle pristanejo na tesno in složno sodelovanje z Evropo. Skoro nasprotno: Zedinjene države so lepo urejevale dolgovce, ki so jim jih dolgovali in jim še dolgujejo evropske države, in so čakale, da tudi Francija kot slednja po vzhledu drugih držav konsolidira svoje vojne dolgovce napram Ameriki.

Med tem pa je dozoreval čas, ko se je imelo spravit vprašanje razorožitve, ki se je načelo

v paktu Družbe narodov, v sklad z mirovnimi pogodbami. Francijo, katere politika je bila vsa vezana na Družbo, je tedaj čakala naloga, da pritegne tudi Zedinjene države v delokrog Enevske institucije. Naloga je bila težavna. Ameriške države so se takrat že pripravljale na letošnji vseameriški kongres, na katerem se je imela na novo posvetiti Monroejeva doktrina, in je bilo s tem pričakovati, da bi jo Amerika prekršila, kot jo je prve čase po vojni predsednik Wilson. Otežkočilo je Franciji njeno nalogo povrh še nje-nov ravnokar omenjeno nereše-no vprašanje vojnih dolgov. In končno si Washington ni bil na jasnem z mirolnimi izjavami predstavnikov Francije, ki je bila na drugi strani vendar-le v tesni zvezi z Madim sporazumom ter Poljsko in ki se je oboroževala na morju in na kopnem.

Toda Aristid Briand, francoski zunanji minister je znal dati resnični miroljubnosti Francije pravični izraz. Lani, meseca junija, je predložil washingtonski vladi predlog o francosko-amriški protivojni pogodbi docela v zmislu svojega zamisla, ki pa je bil, kot smo že prej omenili, v marsičem nasproten načrtu protivojne pogodbe, kot ga je zasnovala republikanska stranka, ki ima sedaj v svojih rokah oblast v Zedinjenih državah. Francoski načrt je bil radikalni: z zakoni odstrani napadalno vojno iz detokroga držav. Bil pa je obe-

nem omejen le na Francijo in Zedinjene države. Ko pa se je Kellogg končno vendarle začel zanimati za ta predlog, ki je navajal Zedinjene države k novi prekršitvi Monroejeve doktrine, je postavil protipredlog: pogodbo naj podpisajo tudi Anglija, Japonska, Italija in Nemčija. Leto dni so se vršila med Francijo in Zdrženimi državami pogajanja, katerih potek je več ali manj znan. Briand je znova izprijal miroljubnost Francije in je pustil napram Zedinjenim državam do skrajnosti. Izgovoril si je vojno le za slučaje, ko bi se je morala Francija poslužiti zaradi svojih mednarodnih obveznosti napram Družbi narodov in zveznim državam. Pri tem se je skušala označiti tudi čim bolj točna razlika med napadalno in obrambno vojno.

Ko se je na ta način dosegel sporazum in ko je bilo že določeno, da podpisuje pogodbo poleg omenjenih vlad tudi angleški dominioni in Čehoslovaška ter Poljska, so se pričele priprave za podpis pogodbe, o katerih smo tudi že poročali. Pogodbo, katere končno besedilo je bilo 25. maja t. l. predloženo vsem prizadetim vladam, bodo po 27. avgusta lahko podpisale tudi druge doslej neimeno-vane države.

Baron Acton umrl
NIZZA, 22. Baron Acton, bivši italijanski generalni konzul in polnomočni minister, je tukaj umrl.

Jubilaj petroleja

Te dni je preteklo ravno pet in sedemdeset let, od kar se pozna petrolej. V mestu Broomslavu v vzhodni Galiciji je živel tedaj siromasen čevljar Schreiner, ki je imel tudi majhno posestvo. Na tem posestvu se je nahajal studenec, iz katerega je izvirala tekočina, ki jo je rabil naš čevljar za mazanje čevljev. Koncem l. 1852. pa je bila v onem kraju strahovita zima z nenavadno obilnim snegom. Okoli čevljarjeve hiše je bil sneg tako na visoko, da je bila v njej skoro popolna tema. In tedaj je prišlo čevljarju na um, da bi se morda ona tekočina dala uporabiti za razsvetljavo, kajti bila je mastna. Tako je nastala prva naprava, ki je bila predhodnica današnje petrolejke. Tri leta pozneje je začel uporabljati petrolej za razsvetljavo nek Amerikanec že v velikem obsegu.

Prvo razsvetljavo s petrolejkami pa sta imeli lekarna in bolnišnica v Lvovu.

Osebnost
Koncertna pianistka, gđ. Karmela Kosovelova, ki je nedavno koncertirala s izrednim uspehom v Monakovem, je imenovana za profesorico glasbe na ljubljanskem konservatoriju.

Naši rojakinji čestitamo!
Rojstva, smrti in poroke v Trstu dne 22. avgusta 1928
Rojeni: 7;
umrli: 8;
poroke: 2.

Iz tržaškega življenja

Smarna nesreča na parniku «Stella d'Italia»
Na izletniškem parniku «Stella d'Italia», ki je zasidran v prosti luci pri skladišču Stev. 2, se je zgodila včeraj jutraj težka nesreča, pri kateri je izgubil svoje mlado življenje 20-letni monarhiški podčastnik Tullio Martinoli, doma iz Lošnja. Nekako ob 10. uri jutraj se je omenjeni podčastnik nahajal na krovu ladje skupno z drugimi mornarji, ki so bili zaposleni s svojimi vsakdanjimi opravki. Ko se je tako izprehajal po krovu, je zapazil da prapor na enem izmed jamborov ne plapolava pravilno, ker se je bil zapletel med vrvi. Martinoli ni veliko premišljal; splezal je na jambor, da bi popravil prapor. Za je bil splezal do vrha, ko so ga moči nenadoma zapustile: strmoglavil je na krov. Mornarji, ki so prisostvovali nesreči, so prihiteli mladeniču na pomoč; ker je pa bilo njegovo stanje precej opasno, so poklicali zdravnika rešilne postaje, ki ga je dal nemudoma prepeljati v mestno bolnišnico. Tukaj je službojuči zdravnik ugotovil, da si je zdrobil oba gležnja, da si je pretresel možgane in da se je težko poškodoval po vsem telesu. Sprejet je bil v X. oddelek, kjer je pa čez nekaj časa izdihnil.

Neročen kolezar
45-letna Ida Amodeo, stanujoča v ul. L. Ricci št. 1, je stopala včeraj jutraj po ul. XX. Settembre navzdol. Ko je na nekem mestu hotela prekorati cesto, je zavozil v njo kolezar in jo vrgel na tla. Seveda je jo nerodno takoj odkuril, ne da bi se za svojo žrtev niti najmanj zmenil. Zena pa je pri padcu zadobila težke poškodbe na desni nogi. Mestni stražnik Alojzij Morosi, ki se je slučajno tamkaj nahajal, ji je prihitel na pomoč in jo z avtomobilom T. S. 170 prepeljal v mestno bolnišnico. Zdravnik ji je rano izpral in obvezal, nakar se je Amodeojeva lahko odpravila domov.

Sila kola loml
51-letnemu mesarju Ivanu Požarju, stanujočemu v ulici Donadoni št. 2, se je predvčerajšnjim zvečer mudilo domov. Na trgu Garibaldi je najel javen avtomobil in se odpravil po ulici Ferreria proti domu. Ko je avto došel do ulice Conti, je šofer obrnil proti trgu Peruginu, s v istem hipu je vozil v nasprotni smeri tramvaj, ki izvršuje promet na progi št. 5. Šofer je koj pritisnil na zavore, a bilo je že prepozno; s silnim ropotom je avto zavozil v tramvaj. Nesreča je hotela, da je Požar opazil, da je trčenje neizogibno in je hotel zaradi tega še pravočasno skočiti iz avtomobila.

Prijel je za vrata, jih odprl, a v tistem hipu se je bila nesreča že zgodila. Sunek ga je vrgel vznak, da je padel ob nasprotna vrata, razbil je staklo in se pri tem porazil. Medtem ko sta se šofer in tramvajski zavirač živahno pre-

Vesti z Goriškega

Še nekaj o krvnem dogodku v Gorici

Svoje včerajšnje poročilo izpopolnjujemo s temi podatki. Teo Ventin je stanoval s svojim očetom Ivanom v ulici Carducci št. 20, ki mejl s hišo št. 13, na Korenjskem trgu. Ko so opazili stanovalci te zadnje hiše postavo na dvorišču, so bili prepričani, da je to tat, ki namerava kak vlom ali tatvino. Bil je pa to v resnici Alojzij Bregant, ki je bil prišel po umoru Viktorja Kogejja po strehah iz hiše št. 18 v ulici Carducci na dvorišče hiše na Korenjskem trgu. Stanovalci so takoj zagnali krik, da je tat v hiši. Te glasove je slišal Teo Ventin, ki je stanoval, kakor že omenjeno, v sosednji hiši in se odpravil, da prežene tatu. Tu, iz sosednje hiše, so mu vrgli ključ, s katerim je odprl vrata. Ostalo je znano. Skriti Bregant je streljal in ubogega Ventina, da si zagotovi prost izhod iz tuje hiše. Padla je druga žrtev bestialnega morila.

Kmalu po umoru v prvih popoldanskih urah so se pojavile po mestnih zidovih osmrtnice po pok. Teodorju Ventinu. Bil je tajnik pri društvu pohablencev in opešancev, udeležil se je bil svoje dni pohoda na Reko kot legionar, bil je tudi član prostovoljne milice in fašistovske stranke. Bilo mu je kot maj osem in dvajset let. Včeraj jutraj so se pridružili že nalepljenim osmrtnicam nove, tako da je enajst najrazličnejših osmrtnic javljalo mešanom nasilno smrt Ventina.

V jutranjih urah so zaplapolali tudi žalni trakovi s počestnimi običnjic. Določilo se je bilo, da se bo vršil pogreb na stroške goriškega mesta.

Včeraj ob dveh popoldne se je začel pomikati sprevod nesrečnega Ventina izpred hiše št. 20 v ulici Carducci. Bil je veličasten pogreb. Trgovci so bile vse zaprte. Našteli smo eden in dvajset vencev in osem in dvajset zastav. Poleg oddelkov fašistovske organizacije so bile zastopane pri pogrebu vse mestne, pokrajinske in državne oblasti. Godba je vso pot igrala žalostinke. Za krsto se je zgrnila velika množica ljudstva, ki je na ta način počastila spomin nedolžne žrte. Po vseh ulicah, koder se je pomikal sprevod, so stale gruče občinstva. Tako se je mesto udeležilo zadnje zemeljske poti pokojnega Ventina.

Na široko smo včeraj poročali o strašni tragediji, ki se je zgodila v dveh hišah ulice Carducci v noči med torkom in sredo. Včeraj so pokopali z veliko svečanostjo — kot poročamo zgoraj — čisto nedolžno žrtev te krvave drame — fašista Teodorja Ventina, dočim je ubiti mladenič Viktor Kogej bil prenešen v mrtvašnico pokopališča ob Mirenski cesti, odkoder ga bodo danes odnesli v grob. Istotako bo pokopan ubijalec Bregant. Krajevno kot tudi tržaško in benečansko časopisje je temu krvavemu napadu posvetilo daljše članke. Kot goriški meščani, tako tudi novinarji ugibajo, kakšen naj bil pravi vzrok tega napada, ki je imel tako tragičen konec. Po večini propadajo teze, da bi bil napadalec Bregant imel namen kresti, ko je vdril v sobo Viktorja Kogejja z dvema samokresoma, z nožem in žezlatino v žepu. Bolj verjetno je, da gre za maščevanje — morda iz ljubezenskih, tem verjetneje — kot pišejo listi — iz političnih vzrokov. List «Gazzettino» piše, da je Kogej do nedolgo časa od tega pripadal neki skupini mladeničev, vnetih zagovornikov komunistične ideje, od katerih pa se je pozneje radi nekih notranjih razporov v organizaciji ločil in odstopil. Kmalu za njegovim odstopom pa je policija izvedela za te skrivne komunistične prevratne elemente in zaprla več oseb ter prišla v posest važnih sklopov, ki so jih bili spre-

rekala, so mimoidoči poklicali na pomoč zdravnika rešilne postaje, ki je dal Požarja prepeljati v mestno bolnišnico. Tukaj so mu rane izprali in obvezali. Zdraviti se bo moral dober teden dni. Pri trčenju se je avto popolnoma pokvaril.

Jeli ti prevratni elementi v Juljski Benečiji. Ti slednji so osumili Kogejja, da jih je izdal — in sklenili, da ga umore. Na drugi strani pa je Bregant — kot piše omenjeni list — poznan kot komunist. Tržaški «Piccolo» navaja, da se je Kogej že več časa sem zelo čudno in nervozno obnašal. Nekoč je našel pred svojimi vrati malo girlando z belimi trakovi in napisom «Mladji Julijanci» (Giovani Giuliani), kar naj bi pomenilo, da mu groze s smrtjo. Na tak in podoben način se skuša v časopisju najti pravi motiv, ki je vedel Breganta do opisane dejanja. Vendar pa so vse to domneve dvomljive; s temeljito raziskavo pa se peča policija, ki je zaprla še nekaj osumljenih oseb, med temi tudi Bregantovo ljubico.

Danes sejem v Gorici
Danes se vrši v Gorici znani sejem večje vrste — sejem sv. Jerneja.

Ljudsko gibanje v Gorici
V minulem tednu od 13. do 19. avgusta se je rodilo šest dekcev, osem deklic, ena deklica se je rodila mrtva, rojstev je bilo torej petnajst.

V isti dobi so umrli: Marija Erzežič 4 mesece; Roza Marschio vd. Budigov, 68 let zasebnica; Helena Valentini, 4 mesece; Albin Saksida, tri dni; Arnaldo Tolodoro, 1 leto; Matevž Čej, 74 let, kmet; Edvard Okroglič, 38 let, zidar; dr. Oskar Morpurgo, 61 let, zdravnik; Marija Kolenc, 79 let, zasebnica; Guerrino Micheli, 4 mesece; Andreana Lutman roj. Bernardis, 31 let, zasebnica; Silvij Mrak, 9 mesecev; Silvana Fortin, 5 mesecev; Viktorija Morpurgo, 82 let, zasebnica; Renato Miconi, dve leti; Angelj Campion, 20 let, vojak iz Pincare (pokrajina Rovigo); Ivan Kofol, 81 let, kmet iz Tolmina; Alfred Bozzini, 52 let, odpravnik.

Poročili so se v isti dobi: Alojzij Zalotet, težak, z Ottilijo Rebek, šiviljo; Humbert Dolich, natakar s Pavlin Almo, zasebnico; Emil Fiegel, kmet z Marijo Baycon, zasebnico; Karl Marcon, železničar s Stanislavo Možežič, zasebnico. Henrik Koršič, mehanik z Valerijo Primčič, tovarniško delavko; Ivan Ciampa, uslužbenec pri tramvajju z Olgo Kolenc, služabnico; Josip Dimartino, maresjalet v armadi z Alojzijo Gaspardo, zasebnico.

Mrtvih je bilo torej osemnajst, porok je bilo sklenjenih sedem.

Trije ranjeni pri nesreči z motociklom

Zeleni križ je s svojim rešilnim vozom prepeljal včeraj v goriško bolnišnico tri ranjence iz Volčjedrage. In sicer Franca Brantoviča, starega 33 let, ki so ga ranili na levem očesu in na desni ledvici, Filipa Bajta, starega 47 let, ki se je ranil na desnem očesu, in Silvija Cernigoja, starega 35 let, ki je vodil motocikel in si pri padcu zlomil rebro. Nesreča z motociklom se je zgodila včeraj popoldne okrog 5. ure.

Slovensa blagoslovitev nove bazilike na Sveti gorl

Vodstvo svetišča na Sveti gorl nam sporoča, da se bo vršila v nedeljo, dne 26. t. m., slovensa blagoslovitev nove bazilike na Sveti gorl. Bazilika, ki je nastala na razvalinah prejšnje svetogorske cerkve, so že več časa zida in je sedaj končana.

Slovenost se bo vršila po sledečem redu: Ob 8.30 pridiga v začasni kapeli (g. župnik Filipič) in med tem blagoslovljenje nove bazilike. Ob 9. uri prenos čudodelne podobe iz sedanje kapele v novo baziliko. Ob 10. uri slovensa pontifikalna sv. maša (gen. vikar mons. Sion). Vrnikom bo na razpolago tudi več spovednikov.

Ob koncu veli vodstvo romarjem tako: «Marijin častivli! Poslušajte glas Marijin ob prikazanju: «Reči ljudstvu, naj mi sezida hišo in mo milosti prosil». Hiša je sezidana, pridite torej in prosite milosti!»

Poročilo Zelenega križa za prvo polletje

Goriški Zeleni križ je tečlil na svojem sedežu v mestu 664 oseb, v pokrajini 1660 oseb; zunaj sedeža v mestu 301 oseb; na izriščih 177 oseb in sicer vse v mestu. Vsa ta lečenja so se vršila brezplačno. S svojimi avtomobili je prepeljal v bolnišnico 168 ranjencev, 699 navadnih bolnikov, 34 bolnikov z nalezljivimi boleznimi, 49 zmrlolih oseb, 51 nosečih, 14 samomorilcev in trideset pijanih oseb. Iz tega poročila je razvidno, kako koristno delo opravila v naši pokrajini Zeleni križ, zato je pa tudi vse podpore vredne.

GRGAR
Radi nadležne pijanosti
Karabinerji so zaprli dva domačina Francota Sedevčiča in Josipa Pavšiča radi nadležne pijanosti. Prvi je bil poleg tega naznanjen sodnijski oblasti radi prekršitve posebnega nadzorovanja oblasti javne varnosti.

BORZNO POROČILO
Trst, dne 23. avgusta 1928.
Amsterdam 763.769; Belgija 293.60-267.50; Francija 7450-74.90; London 92.574-92.774; New York 19.034-19.094; Španija 314.50-320.50; Švica 366.75-368.75; Atene 24.50-25.—; Berlin 452.25-458.25; Bukarešt 11.45-11.85; Praga 56.50-56.80; Madžarska 329.50-335.50; Dunaj 266.50-272.50; Zagreb 33.474-33.774.
Uradna cena zlata (22./VIII.) L. 368.77; Liktorsko posojilo L. 82.50; vojnoškodninske obveznice L. 75.75.

†
S tužnim srcem naznanjamo, da je naša naš veča ljubljena soproga in mati

Josipina Paulina

v dobi 32 let po kratki in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu preminula.
Pogreb predrage pokojnice se bo vršil v soboto popoldne iz hiše žalosti v Križu, KRIŽ, 23. avgusta 1928.

Žaluječi soproga Ernest in otroci.

MALI OGLASI

MOTORNO KOLO - Chater-Lea s sidencarom, 5½ H. P., se proda po ugodni ceni. Poisnaja v garaži Miramare, Via S. Francesco 31. 880

DVE OSLICI sta bili ukradeni. Prva mlada in temnejša, druga kostanjeva, padovanske pasme. Kdor bi kaj vedel, dobi 50 lir nagrade. Kosmač Anton, Zabrže 11 p. Boršt. 889

DOBRODOČA GOSTILNA v prometnem kraju na deželi, (v goriški provinci) s kmetijskim gospodarstvom vved (travniki, njive in moderen hlev ter eventualno živino, vozovi in vsem kmetijskim orodjem) se odda proti kavciji resnemu in zmorniemu reflektantu v najem. Naslov pri upravi Edinosti in Trstu. 888

Tržaška posojilnica in hranilnica
registрована zedruza z omeji poročilom
uraduje v lastni hiši
Via Torre bianca 19, I.
Telefon št. 25-67.
Sprejema navadne hranil. vloge na knjižice, vloge na tek. račun in vloge na čekovni promet in jih obrestuje
po 4%
Večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema «DINARJE» na tek. račun in jih obrestuje po dogovoru. Davek od vlog plačuje zavod sam. - Daje posojila na knjižice, menice, zastave in osebne kredite. - Obrestna mera po dogovoru.
Na razpolago varnostne celice (saie)
Uradne ure za stranke od 8.30 do 13 in od 16 do 18.
Ob nedeljah je urad zaprt.

DNEVNE VESTI

Za znižanje občinskih davkov

V gospodarskih krogih so napravile najboljši vtis izjave državnega podtajnika za finance on. Casalinija pred kr. komisijo za krajevne davke, da namerava vlada preurediti sistem občinskih in pokrajinskih davkov z namenom, da se izvede njihov znižanje.

Te izjave dopolnjujejo obenem opomin, ki ga je poslal upraviteljem občin državni podtajnik on. Bianchi, naj se postopa glede občinskih in pokrajinskih davkov v duhu strogega varčevanja. Znižati pa so morajo — v skladu z namenom vlade — predvsem občinski stroški, katerim mora potem slediti tudi znižanje davkov. Po navedihi Casalinija samega dosega jo občinski in pokrajinski davki svoji direktnih davkov, ki se plačujejo državi.

Kot omenja «Agenzia di Roma», spavlja vprašanje znižanja občinskih davkov na dnevni red celotno vprašanje krajevnih davčin, ki je z več svojih strani še daleč od one ureditve, kot so jo dosegle državne finance.

Predvideva se, da bo načrt vlade zavzel obliko splošne revizije krajevnih davčnih sistemov in finančnih sredstev občin in pokraj. pri čemer se bo zasledoval cilj, da so spravijo tudi krajevne finance v sklad z novimi denarnimi razmerami.

Obrestl pri agrarnih kreditih

Nacionalna konfederacija poljedelcev je poslala vsem članjem in zvezam okrožnico, v kateri naznaja, da so bile obrestl za agrarne kredite, ki se uporabljajo za izboljševanje posestev, znizane od 6.25% na 6%. Država bo nadalje prispevala k plačevanju teh obrestl z 2.50%, tako da ostane dolžniku v breme le 3.50%.

Rok za naznanitev omlačenega žita

Vsi prizadeti se opozarjajo, da potече rok, v katerem je treba naznaniti količine omlačenega žita, dne 31. t. m. Opozarja se tudi, da bodo upoštevali te naznanitve tudi krajevni davčni uradi, in sicer toliko pri ugotavljanju dohodkov za obdavčenje premoženja imetja kolikor tudi zemljiškega dohodka, v smislu določb dekreta od 14. avgusta 1928.

Letošnja žitna letina

Kot sporoča Nacionalna poljedelska banka na podlagi podatkov, ki jih je prejela od kompetentnih strani, je bilo leta 1927-28 tri in dvajset milijonov kvintalov žita. Ta količina je približno enaka količini, ki je bila uvožena v dobi 1926-27 in je za dva milijona manjša, nego je znašala povprečna količina uvoza žita v petletju 1921-22 do 1925-26.

Letošnji žitni pridelek Italije se cenil na 64,309.500 kvintalov.

«NAŠ GLAS»

Izšla je pravkar osma (avgustova) številka te zanimive in splošno priljubljene družinske revije s sledečo vsebino: Paolo Veronese: Zenitovanje v Kani. (slika). France Bevk: Skrinjara s srebrniki. Ivo Mihovilič: Poezija gneзда (pesem). Fran Stiplovšek: Tihotitje (slika). Slavko Slavec: Tičarjev Tone. Gustavo Courbet: Vol (slika). Jack London: Jim. Janko Samec: Večer (pesem). Janko samec: Berači (pesem). Zorko Lah: Načrt pristajališča vodnih letal.

Kotiček za otroke. Radivoj Rehar: Molčeč Benjamin (pesem). Lev Nikolačević Tolstoj: Detinstvo. Radivoj Rehar: Polž in žaba (pesem). Fran Zgur: Angel Božji (pesem).

Punk in vzgoja: J. Z.: Na Bovški Grintovec. Bovški Grintovec (slika). Prof. F. Peric: Družinsko pravo v Sovjetski Rusiji. J. P.: Opij in mrtvili. Slap Peričnik poletil (slika). Lavo Čermelj: Markanton de Dominis (Gospodnetič) in razlaga mervice. Slap Peričnik po zimi (slika).

Listek: Letni časi in zdravje. Naše slike. Brstje. Književni drob. Kritika.

Smeš in kratkočasje: Uganke. Na platnicah: Došle knjige in revije. Za kratek čas.

Ljubitelji lepega čtiva, okrašenega z izbranimi slikami, se opozarjajo, da so na razpolago še vse številke letošnjega letnika. Vsakdo se torej lahko naroči še na ves letnik 1928. Naroča se na naslov: «Naš glas», Trieste, via S. Francesco d'Assisi 20/I. Naročnina znaša za Italijo za celo leto 15 lir, za Jugoslavijo 60 dinarjev za ostale države 20 lir.
Kdor želi imeti ves letošnji letnik, naj se podviza!

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA: (172)

Pajčevina

Roman v štirih delih
Iz ruščine prevedel L. V.

— Kaj pa to omeni? Kaj jih je napotilo k temu, da so prodali posestvo, ki so ga tako cenili?
— Prodaja se je izvršila pred nekaj meseci, toda baronesa je šele zdaj o tem obvestila mojo mater, ta pa misli, da se je bržkone nekaj zgodilo med Vilmo in Egonom.
— Kaj! Ali je poskusila nov brezuspešen napad na grofa? Zares, od njegove strani je kruto, da ne usliši te zveste ljubezn. Kakšno vzorno gospodinjstvo bi bil pridobil za Krenico, — je zaničljivo pripomnila Milica.
II.
Rostislavov prihod in priprave za poroko, ki se je imela vršiti čez teden dni so raztresle Miličine otožne misli. Ljubezen in sreča, ki sta jasno odsevali iz oči Kromskemu, in njegova ljubeznivost so ogrele Miličino srce, ji vrnila mir in vese-

lost, istočasno pa je izgnila tudi bojazen, da bi bodoči mož ne vzljubil malega Jurija. Rostislav se je delal, kakor da ni zapazil izredne podobnosti otroka z njegovim tekmečem. Ljubeznivo ga je pogledal, dvignil malčka in veselo pripomnil: «Krasen Tevtonček!» Mahoma si je pridobil naklonjenost «Tevtončka», ki je iztegoval roki, če ga je le zagledal.

Naslednjega dne po kosilu sta Rostislav in Derevnin sedela na terasi in kaditja. Sprva sta govorila o zadevah Turova in Vesvjalkeškega, o umoru očeta Nikandra, nato pa sta prešla k stundistom, ki so po Derevninovem mnenju postajali vsak dan nesramnejši in vsajšjejši.

— Bog vedi, kako se bo vse to končalo! Vsa ta izmuzemska zalega se visoko nese, — je rekel Kromski in vzdihnil. — Milica mi je davi povedala, da nisi zadovoljen s svečeniškom in učiteljem. Povej, kaj se tu godi?

— To je docela resnično; ta dva podleža sta jih mnogo napadla. Trdno sta zvezana oče Agafangel in Žid Kukerman, taka prijatelja sta, da je ni stvar, ki bi ju ločila. Njih škodljivi vpliv se povsod občuti; najhujše pa je to, da ju povsod podpirajo. Prej smo trpeli od Nemcev, zdaj pa so Judje dobili tako moč, da ne veš, kako bi se jih ubranili. Lansko leto je umrl posestnik Okurlovke, a nasledniki so prodali posestvo Judu Rozenblatu in od tedaj je ves okraj okužen z Judi. Baš sem se hotel s teboj pogovoriti glede Kukermana in popa. Učitelj se peča z najrazličnejšimi deli: učil, oderuh je in goji svinje; njegova žena mu je vredna pomočnica in oba sta ostala zakrknjena Juda, vkljub temu da sta krščena. Po besedah je Kukerman največji ruski rodoljub, v resnici pa je zagrnjen anarhist, ki vcepja otrokom anarhistične zabode, sovraštvo napram prebudožnostim slojem in versko mladenčev, če ne celo brezdužnost. Vrh vsega tega so danes šola, tvornice, pivnice prava zbirališča raznih potepuhov, ki imajo hujskajoče govore, delijo proglaste, pozivljajo delavstvo k stavki, ki naj bo nepremagljivo orožje v borbi proti bogatim slojem. Popova vloga je še ostudnejša, ker je Rus in izobražen človek; no, na nesrečo je on svečenič novega pokolenja in izrablja svoje «svečeništvo», da dvigne svojo oblast v oči ljudstva, ki ga pošrhuje. Treba priznati, da je njegovo delo uspešno, zvesti v tvornicah, kjer je organiziral med delavstvom nedeljske bratne sestanke in duhovne vaje, sam pa pod krinko krščanskega bratstva propoveduje kozmopolitizem. Domovinska ljubezen je po njegovih

nazorih «nacionalni egoizem», ki ga vzdržuje na zadnjaška vzgoja. Vojna, pa naj ima katerikoli vzrok, je «zopetne preostane barbarstva», ki ga podpira kapitalizem, pošiljajoč v smrt proletarijat. Zato je vsak vojskovođa samo zaščitnik bogatih slojev in sovražnik proletarcev.
— Zakaj pa ga ne zatožijo škofu in ne razkrinkajo njegovega delovanja? — je vprašal nevoljno Rostislav.
— Prvič je naš škof sam «liberalec», a drugič škof Agafangel, tako da ne moremo od te stvar. ni ničesar pričakovati; pa tudi pri gubernatorju nisem boljše opravil; saj je vzhodnomorski baron in zato pljuje na ruske interese. Zato gre vse kakor po loju: tu se je nastanila pravcata četa raznih «prosvetiteljev» in pravna kuga se razliva po deželi kakor črnilni madež. Deželni zdravnik, zemljemerci in babice so ali Nemci ali Poljaki; seveda so vsi ti ljudje «naprednjaki» in v prijateljstvu s Kukermanom in popom. V tem trenutku je vsa ta zalega zelo zaposlena. Gre za to, da bi nastavila dvoje svojih. Z veliko vneto si prizadevajo izvesti ta načrt, toda jaz se nadejam, da bo ves njihov trud zaman, ker odločitev je v rokah Milbe Jurjeve, — je zaključil z lokavim nasmeškom Derevnin.